Цифровізація як ключовий вектор модернізації економіки України

Катерина Лаврухіна, канд. екон. наук., доц.[1] (ORCID: 0000-0003-2417-7153),
Вікторія Титок, канд. екон. наук., доц.[1] (ORCID: 0000-0002-9527-3006)

[1] *Київський національний університет будівництва і архітектури, Україна*

АНОТАЦІЯ

Становлення цифрової економіки виступає одним із провідних напрямів розвитку сучасних світових економік. Україна також долучається до цих глобальних процесів, прагнучи до активної інтеграції у міжнародний економічний простір. Для забезпечення сталого розвитку цифрової економіки необхідним є розширення якісного Інтернет-покриття, підготовка висококваліфікованих кадрів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток сучасної цифрової інфраструктури та вдосконалення цифрових сервісів. У сучасних умовах конкурентоспроможність підприємств значною мірою залежить від їхньої здатності швидко впроваджувати інформаційні технології, створювати інноваційні цифрові продукти та оперативно реагувати на потреби споживачів.

Ключові слова: цифровізація, економіка, модернізація, відбудова, цифрові технології, смарт-громади.

1. ВСТУП

Розвиток вітчизняних цифрових екосистем відображає спроможність української економіки до оперативного відновлення та створення передумов до повоєнної відбудови. Головною ціллю трансформації економіки є збільшення частки ІТ у ВВП країни, що створить в свою чергу сприятливі умови для інвесторів, а саме відкритий ринок, прозору податкову та митну системи, поліпшення пропозиції на ринку праці [5].

2. ДЕТЕРМІНАНТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Основні події у сфері цифрової трансформації економіки України визначили ключові напрями інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного життя. Вони охоплюють формування сучасної цифрової інфраструктури, розширення можливостей для громадян, бізнесу та державних інституцій на основі відкритих даних, інновацій та партнерських ініціатив.

1.Січень 2024 року ознаменувався представленням національного досвіду розбудови цифрової держави. Було презентовано стратегію розвитку інновацій WIN-WIN, спрямовану на створення вигод для всіх учасників цифрової екосистеми, а також реалізацію проєкту «Мрія», що сприяє цифровій трансформації окремих секторів економіки. Серед важливих кроків — запуск сервісів з розмитнення автомобілів у застосунку «Дія» та ініціативи щодо підвищення прозорості роботи митниці [1].

2.Відкриття платформи GovTech-центру стало черговим етапом розвитку цифрового урядування. Її діяльність спрямована на підтримку процесів цифрової трансформації державного управління, розвиток електронного врядування та цифрових навичок. Платформа створює умови для взаємодії українських стартапів та інноваторів із зарубіжними партнерами, що дозволить прискорити впровадження цифрових реформ навіть в умовах воєнних викликів [4].

3.У межах дослідження «Web3 для України: діалог із засновниками» [3] було визначено ключові чинники, що стримують розвиток web3-індустрії в Україні. Як одна з інноваційних галузей цифрової економіки, web3 має значний потенціал технологічного розвитку та може стати рушієм післявоєнного відновлення країни завдяки використанню технології блокчейн. Ця технологія забезпечує збереження даних у безпечному розподіленому середовищі, створення інноваційних сервісів і додатків на основі смартконтрактів. Вона спирається на принципи децентралізації (передача повноважень і ресурсів на місцевий рівень) та токенізації (замінювання конфіденційних даних цифровими маркерами), сприяючи розвитку ринку цифрових активів, криптовалют, токенів, а також застосуванню цих механізмів у фінансовій, освітній, страховій і розважальній сферах.

4.Українські стартапи активно демонструють інноваційні цифрові бізнес-рішення, які сприяють створенню ланцюгів виробництва з високою доданою вартістю та формуванню національної технологічної екосистеми.

5.Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про затвердження Положення щодо Єдиної інформаційної системи Національної програми інформатизації. Її створення забезпечить швидше впровадження цифрових технологій, розвиток інформаційних та комунікаційних систем, а також посилення кіберзахисту критичної інфраструктури. Система сприятиме ефективнішій взаємодії між державними органами та органами місцевого самоврядування, забезпечуючи оперативність прийняття управлінських рішень.

6.У межах проєкту Good Governance Fund «Ревіталізація бізнес-клімату в Україні» започатковано нову платформу «UK-Ukraine TechBridge», яка поєднує потенціал української ІТ-галузі та досвід британського технологічного сектору. Її мета — сприяти розвитку технологічної екосистеми, реалізації спільних інноваційних проєктів, запуску освітніх ІТ-програм та активізації двосторонньої торгівлі між країнами.

3. ОСНОВНІ ТРЕНДИ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Україна, долаючи наслідки війни та соціально-економічних криз, активно впроваджує цифрові рішення у державному управлінні, промисловості, фінансовому секторі та сфері послуг. Це створює підґрунтя для переходу до повноцінної цифрової економіки, орієнтованої на інновації, ефективність і прозорість. Цифровізація стає

визначальним чинником конкурентоспроможності національних економік, формує нові моделі бізнесу, управління, комунікацій і освіти.

Серед ключових тенденцій розвитку цифрової економіки України можна виокремити наступні:

1. Активна цифрова трансформація державного сектору. Розвиток платформи «Дія» та цифрових державних сервісів. Запровадження концепції «Держава у смартфоні». Електронне урядування, відкриті дані, електронний документообіг.

2. Розвиток цифрової інфраструктури. Розширення доступу до швидкісного Інтернету, зокрема в сільській місцевості. Модернізація телекомунікаційних мереж (4G, підготовка до впровадження 5G). Розбудова дата-центрів та хмарних сервісів.

3. Поширення електронної комерції та фінтеху. Активне зростання онлайн-торгівлі, мобільних платежів та цифрових банківських рішень. Впровадження блокчейн-технологій та криптосервісів. Цифровізація фінансових послуг і розвиток cashless-економіки.

4. Інновації, стартапи та розвиток IT-сектору. Зростання експортного потенціалу IT-послуг. Формування технологічних хабів і кластерів (Kyiv Tech Cluster, Lviv IT Cluster, тощо). Державні та приватні програми підтримки інноваційних екосистем.

5. Цифровізація промисловості та бізнесу. Впровадження технологій Industry 4.0 (автоматизація, штучний інтелект, IoT, Big Data). Перехід підприємств до моделі «цифрових платформ» і смарт-виробництва. Розвиток електронних систем управління підприємствами (ERP, CRM).

6. Цифрові навички та освіта. Масове впровадження програм з цифрової грамотності (Дія.Цифрова освіта). Підвищення рівня IT-компетентностей у населення. Розвиток EdTech і дистанційного навчання.

7. Кібербезпека та захист даних. Зростання ролі інформаційної безпеки у державному та приватному секторах. Формування національної системи кіберзахисту. Підвищення культури безпечного користування цифровими сервісами.

8. Регіональна цифровізація та "розумні громади". Розвиток smart city рішень у містах України. Запровадження цифрових інструментів управління громадами (е-сервіси, геоінформаційні системи). Використання цифрових технологій для підвищення прозорості місцевого самоврядування.

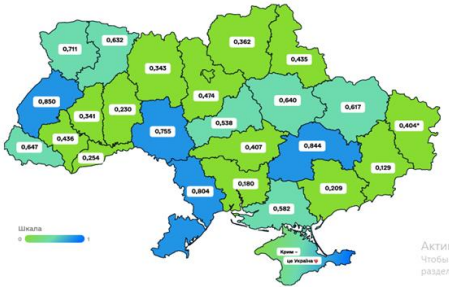

Рисунок 1. Індекс цифрової трансформації України, 2024р.

Бачимо, що одним із головних складників трансформації України є цифровізація регіонів. Регіони та громади є ключовими гравцями у впровадженні цифрових, технологічних змін. Для оцінки рівня реалізації стратегічних цілей держави за напрямом цифрової трансформації та цифровізації був розроблений індекс цифрової трансформації регіонів. Міністерство цифрової трансформації України представило цей індекс для оцінки рівня цифрової зрілості регіонів у розрізі кожної сфери. Індекс містить 9 основних показників: інституційна спроможність, розвиток інтернету, розвиток ЦНАП, впровадження режиму «без паперів», цифрова освіта, візитівка області, проникнення базових електронних послуг, галузева цифрова трансформація, індивідуальні проекти CDTO (рис.1).[2]

За підсумками 2024 року в результаті досліджень, середній показник Індексу цифрової трансформації становить 0,497 бала з 1 можливого. Найвище значення зафіксовано у Львівській (0,850), Дніпропетровській (0,844) та Одеській (0,805) областях. Найвищі показники спостерігаються в таких субіндексах, як «Проникнення базових е-послуг» (0,759), «Інституційна спроможність» (0,687) та «Розвиток інтернету» (0,686). Найнижчого показника досягнуто в субіндексі «Впровадження режиму "без паперів"» (0,421), що вказує на потребу посилити роботу в цьому напрямі. Важливо відзначити, що розвиток цифрової економіки України є багатовимірним процесом, що охоплює державне управління, бізнес, освіту та суспільні відносини. Реалізація цих напрямів сприятиме формуванню сталої, інноваційної, конкурентоспроможної та сучасної цифрової економіки України.

Список літератури

[1] Дія, Мрія і WINWIN: Мінцифра представила бачення і результати цифрової трансформації України в Давосі. Міністерство цифрової трансформації України. URL: https://thedigital.gov.ua/news/diya-mriya-i-winwin-mintsifra-predstavila-bachennya-i-rezultati-tsifrovoi-transformatsii-ukraini-v-davosi (дата звернення: 20.08.2025).

[2] Мінцифри про результати цифрової трансформації в регіонах України за 2024 рік. https://www.kmu.gov.ua/. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/mintsyfry-pro-rezultaty-tsyfrovoi-transformatsii-v-rehionakh-ukrainy-za-2024-rik (дата звернення: 20.08.2025).

[3] Розвиток web3 в Україні. Основні проблеми і способи вирішення – дослідження Мінцифри. *LIGA.net*. URL: https://tech.liga.net/ua/technology/novosti/rozvytok-web-3-v-ukraini-osnovni-problemy-i-sposoby-vyrishennia-doslidzhennia-mintsyfry (дата звернення: 05.10.2025).

[4] У Києві відкриють GovTech-центр за підтримки Всеукраїнського економічного форуму. Міністерство цифрової трансформації України. URL: https://thedigital.gov.ua/news/u-kievi-vidkriyut-govtech-tsentr-za-pidtrimki-vseukrainskogo-ekonomichnogo-forumu (дата звернення: 19.08.2025).

[5] K. Lavrukhina, V. Tytok, A. Biloshchytskyi, R. Tormosov, O. Kalinin and O. Mostovenko, "Research on the prospects and risks of digital economic transformation: positive impact, key threats, and the role of clusters in the transformation of Ukraine's national economy," 2025 IEEE 5th International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST), Astana, Kazakhstan, 2025, pp. 1-7, DOI: https://doi.org/10.1109/SIST61657.2025.11139283